

Міжнародний гуманітарний університет
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія зі спеціальності Психологія

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>фаховий передвищий</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Викладач, доктор психологічних наук, професор Велитченко Леонід Кирилович	097-213-58-50	leonidvelitchenko@ gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Психологія спілкування» ґрунтується ідеї найбільш загальних та систематизованих уявлень про психологію особистості у сучасних інтерактивних умовах. Здобувачами фахової передвищої освіти розглядаються загальнотеоретичні питання комунікативних відносин особистості у складі великої та малої групи. Приділено відповідну увагу структурі спілкування з огляду на її значення для міжособистісних та ділових відношень. Проблема розвитку спілкування розглядається під кутом зору зовнішніх впливів на людину, а також вирішення людиною діалектичних протиріч протягом життєвого шляху.

Метою навчальної дисципліни «Психологія спілкування» є формування системи знань про спілкування як інтегральну функціональну систему з огляду на типологію особистісних моделей поведінки, психологічних аспектів розвитку особистості, змін особистості в контексті інтерактивних взаємовідносин, діяльності, подій життя.

Передумови для вивчення дисципліни - знання із загальної психології, психології розвитку, філософії.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Психологія спілкування» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у галузі професійної діяльності психолога або у процесі навчання, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів, а також положень і методів інших наук, і характеризується певною невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності та контролювати інших осіб у певних ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до врахування суспільно-історичних процесів і закономірностей при здійсненні діяльності.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність працювати в команді, поважати різноманітності та мультикультурності.

ЗК10. Здатність до комунікативної взаємодії, в тому числі державною та іноземною мовами.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій для вивчення психологічних особливостей особистості та груп.

СК5. Здатність організовувати та здійснювати психологічно ефективну консультативну діяльність з різними категоріями клієнтів.

СК7. Навички адаптації до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Навчальна дисципліна «Психологія спілкування» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН5. Використовувати типові науково-обґрунтовані способи вирішення життєвих проблем та психологічних задач у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати рішення щодо їх розв'язання.

ПРН7. Емпатійно взаємодіяти та вступати у комунікацію, логічно формулювати думку, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

ПРН8. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН9. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН10. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН11. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, мати громадянську позицію та високу історико-політичну культуру, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні категорії, поняття, зміст предмету «Психологія спілкування» та його структуру, особливості їх проявів у сучасній психологічній науці.

2. Описувати: конкретні психологічні явища, знати та вміти правильно застосовувати отримані знання

Уміння:

3. Розуміти теоретико-методологічні зміни та оновлення, що відбуваються на сучасному етапі розвитку психологічної науки.

4. Визначати провідні тенденції у дискусії про предмет психології.

5. Пояснювати значення методологічних принципів в становленні сучасної методології.

6. Застосувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст конкретних психологічних теорій та концепцій, орієнтуватися в сутності побудови теоретико-методологічної основи психології.

Навички:

7. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.

8. Аргументовано відтворювати провідну ідею навчальної дисципліни «Психологія спілкування» у контексті формування професійних установок майбутнього фахівця з психології

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	28	28	34	2	4	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекц.		прак	сам. роб.	
Змістовний модуль 1. «Трактування спілкування в психології»	10	2	2	6
Тема 1. Поняття про спілкування.	10	4	4	2
Тема 2. Теорії спілкування.	10	4	4	2
Тема 3. Концептуальні основи теорії спілкування.	10	2	2	6
Змістовний модуль 2. Сміслові зв'язки поняття «спілкування»	10	4	4	2
Тема 4. Спілкування як складний багатоплановий процес.	10	4	4	2
Тема 5. Функції спілкування	15	4	4	7
Тема 6. Комунікативний бік спілкування	15	4	4	7
Тема 7. Інтерактивний бік спілкування	10	2	2	6
Тема 8. Перцептивний бік спілкування	10	4	4	2
<i>Усього годин</i>	90	28	28	34
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачи отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачи отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми та форма проведення	Кількість годин	
		Денна форма	
Змістовний модуль 1.			
1	Тема 1. Поняття про спілкування 1. Спілкування як процес встановлення та розвитку контактів.	2	

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Спілкування як компонент міжособистісних стосунків та інтерактивних взаємин. 3. Розкриття індивідуального суб'єктивного світу комунікантів як специфічна ознака спілкування. 		
2	<p>Тема 2. Теорії спілкування.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Теорії комунікації. 2. Теорія інформації. 3. Модель комунікації Лассвелла. 4. Масова комунікація. 5. Феноменологія комунікативних стосунків. 	4	
3	<p>Тема 3. Концептуальні основи теорії спілкування</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Спілкування як взаємний обмін повідомленнями. 2. Безпосереднє і опосередковане спілкування. 3. Особистісні і інтерактивні аспекти спілкування. 4. Психологічні механізми спілкування. 	4	
	Змістовний модуль 2.		
4	<p>Тема 4 Спілкування як складний багатоплановий процес.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Соціальний сенс спілкування. 2. Комунікативні уміння як прагматичний вираз культури спілкування. 3. Поліфункціональність спілкування. 4. Взаємозв'язок між структурами особистості і спілкування. 	4	
5	<p>Тема 5. Функції спілкування</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Структура спілкування. 2. Інформаційно-комунікативна структура спілкування. 3. Інструментальна функція спілкування. 4. Функції спілкування за критерієм «мета спілкування». 	4	
6	<p>Тема 6. Комунікативний бік спілкування.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття про комунікацію. 2. Канали комунікації. 3. Комунікація як смисловий модус спілкування. 4. Формулювання і сприйняття повідомлень. 5. Комунікація як предмет соціальної психології масових комунікацій. 	4	
7	<p>Тема 7. Інтерактивний бік спілкування.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття про інтерактивні взаємини. 2. Узгодження дій як основа інтерактивних взаємин. 3. Взаємодія як дійсні міжособистісні контакти комунікантів. 4. Взаємодія як система взаємних впливів комунікантів. 	4	
8	<p>Тема 8. Перцептивний бік спілкування.</p>	4	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отримання уявлення про іншого комуніканта у спілкуванні 2. Створення власного позитивного іміджу у спілкуванні. 3. Рівні психічного віддзеркалення у спілкуванні. 4. Інформативність зовнішності комуніканта. 5. Способи інтерпретації зовнішніх ознак. 6. Соціальний досвід. 		
	9	Разом:	28

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Психологія особистості» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з .
5. викладачем протягом семестру.
6. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
7. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
8. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Поняття про спілкування <ol style="list-style-type: none"> 1. Онтогенез спілкування. 2. Форми контактів дитини з оточуючими. 3. Спілкування дитини з дорослими як головний чинник її розвитку. 4. Розвиток спілкування у підлітковому віці. 	6	
2	Тема 2. Теорії спілкування. <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативна лінгвістика. 2. Породження змісту у комунікативній взаємодії. 3. Комунікація як соціальний процес. 4. Базові поняття теорії мовленнєвої комунікації. 	2	

3	<p>Тема 3. Концептуальні основи теорії спілкування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель комунікації К.Шеннона. 2. Модель комунікації Р.Якобсона. 3. Мовні складних реальних ситуацій. 4. Структура мовленнєвого акту. 	2	
4	<p>Тема 4 Спілкування як складний багатоплановий процес.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мовні та мовленнєві стереотипи. 2. Комунікативна особистість. 3. Мовленнєве вираження соціальної ролі. 4. Рольові позиції у спілкуванні. 	6	
5	<p>Тема 5. Функції спілкування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативні стратегії. 2. Мета комунікативних стратегій. 3. Діалогові стратегії. 4. Вибір метакомунікативних стратегій. 	2	
6	<p>Тема 6. Комунікативний бік спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий дискурс. 2. Педагогічний дискурс. 3. Політичний дискурс. 	4	
7	<p>Тема 7. Інтерактивний бік спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безпосередній мовленнєвий контакт комунікантів. 2. Принцип кооперації у спілкуванні. 3. Максими інтерактивного спілкування. 4. Інтерактивний концепт мовленнєвого спілкування. 	7	
	<p>Тема 8. Перцептивний бік спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антропометричність спілкування. 2. Ціннісно-орієнтаційний профіль спілкування. 3. Соціальне конструювання у спілкуванні. 	7	

	Всього	34	
--	---------------	-----------	--

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит.
--	--

Питання до іспиту

1. Спілкування як багатоаспектний процес встановлення і розвитку контактів.
2. Спілкування і практична взаємодія.
3. Спілкування як самостійний процес.
4. Соціальний сенс спілкування.
5. Поліфункціональність спілкування.
6. Самоствердження у складі спілкування.
7. Смісловий модус спілкування.
8. Спілкування як передача й сприйняття інформації.
9. Спілкування у соціальній психології масових комунікацій.
10. Канали комунікацій.
11. Системи ділових контактів.
12. Узгодження дій на основі зближення цілей і способів їх досягнення у спілкуванні.
13. Просторово-часові характеристики спілкування.
14. Міжособистісна взаємодія.
15. Ознаки міжособистісної взаємодії.
16. Оцінні інтерпретація об'єкту сприйняття.
17. Соціальна перцепція.
18. Найбільш значущі ознаки зовнішності людини.
19. Регуляторна роль образу-уявлення у спілкуванні.
20. Сприйняття зовнішності людини у її взаєминах з іншими.
21. Соціальний досвід і його формування у спілкуванні

22. Педагогічне спілкування.
23. Ознаки оптимального педагогічного спілкування.
24. Наслідування у спілкуванні.
25. Схеми поведінки у спілкуванні.
26. Вчинок як моральний акт самовизначення у спілкуванні.
27. Тезаурус як відображення спільного предметного і комунікативного середовища.
28. Комунікативний бар'єр як відсутність єдиного розуміння ситуації.
29. Фасцинація як спосіб зменшення втрат значущої інформації.
30. Спонукальна інформація.
31. Переконавання як метод впливу у спілкуванні.
32. Навіювання як вплив на психічну сферу людини.
33. Констатувальна інформація.
34. Вербальна комунікація.
35. Невербальна комунікація.
36. Амімія у спілкуванні.
37. Експресивні реакції у спілкуванні.
38. Кооперація і конкуренція у спілкуванні.
39. Сукупність норм поведінки як базис спілкування.
40. Соціальний контроль у спілкуванні.
41. Нормативно схвалені форми поведінки у спілкуванні.
42. Роль як соціальна функція особистості.
43. Рольові очікування у спілкуванні.
44. Конфлікт у спілкуванні.
45. Міжособистісний конфлікт.
46. Смісловий бар'єр у спілкуванні.
47. Феномен дружби у спілкуванні.
48. Афіліація.
49. Теорії когнітивної відповідності.
50. Процеси ідентифікації у спілкуванні.
51. Емпатія.
52. Рефлексія.
53. Предметно-рефлексивні взаємовідносини.
54. Атрибуція. Каузальна атрибуція.
55. Локус контролю.
56. Стереотипізація.
57. Упередження.
58. Ефект новизни. Ефект недавності.
59. Ефект ореолу.

**9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ**

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль ЗАЛІК			50
Всього балів			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. ІваноФранківськ, «ЛілеяНВ», 2015. 160 с
2. Барановська Л.В., Глушаниця Н.В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник. К. : НАУ, 2016. 248 с.
3. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу. Монографія. Одеса, 2005. 355 с.
4. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.
5. Максименко С.Д. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). К.: Главник, 2005. 112 с.

Допоміжна

1. Вердербер Р., Вердербер К.. Психологія спілкування. СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК. 320 с.
2. Гриценко. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник. К.: Центр Учбової літератури, 2007. 344 с.
3. Засекіна Л. В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб.; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2013. 184 с.
4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2011. 132 с.
5. П.А.Кліш, А.П.Хом'як. Комунікативний акт як структурна одиниця спілкування. *Педагогічний пошук*. 2014. № 4 (84). С. 9 – 211.
6. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.
7. Коструба Н. С. Психологія спілкування : силабус вибіркової навчальної дисципліни підготовки магістрів спеціальності 226 "Фармація, промислова фармація" освітньо-професійної програми Фармація / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, факультет психології та соціології, кафедра загальної і соціальної психології та соціології. Луцьк, 2020. 10 с.
8. Практикум з психології спілкування. Конспекти лекцій : навч. посібник для здобувачів педагогічних ВНЗ. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д.Ушинського», 2011. – 67 с.
6. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 015 «Професійна освіта» (015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології), денної та заочної форми навчання; упоряд. Є.Л. Скворчевська. Харків: ДБТУ, 2022. 171 с.
7. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 “журналістика та інформація”. К.: Видавничий центр “Просвіта”, 2008.— 260 с.
8. Семенюк О. А. , Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації. К.: Академія, 2010. 240 с.
9. Ситнік С. В. Психологія міжособистісної взаємодії: монографія. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2020. 350 с.
10. Яцина О.Ф. Психологія спілкування: Методична розробка практичних занять. Ужгород, 2011. 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 02.09.2020).
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>. (дата звернення: 02.09.2020).
3. <http://www.info-library.com.ua/books-book-149.html> (дата звернення: 02.09.2020).

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт.

URL : <http://www.mon.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>.